Mejsnar, Fr
Jaroslav Vrchlicky

JAROSLAV VRCHLICKÝ

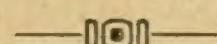
NAPSAL FR. MEJSNAR.

V HRADCI KRÁLOVÉ
NAKLADATEL BOHDAN MELICHAR KNIHKUPEC
1913

JAROSLAV

VRCHLICKÝ.

STRUČNÝ NÁSTIN ŽIVOTA I DÍLA.

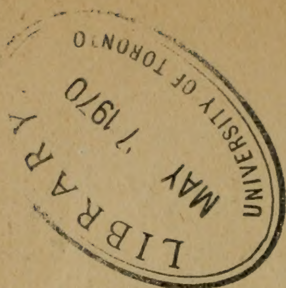
PRO STUDUJÍCÍ STŘEDNÍCH ŠKOL ZPRACOVAL

FR. MEJSNAR,

PROFESSOR OBCHODNÍ AKADEMIE
V HRADCI KRÁLOVÉ.

1913.

NAKLADATEL BOHDAN MELICHAR, KNIHKUPEC
V HRADCI KRÁLOVÉ.

Knihtiskárna Ant. Melichara v Jihlavě.

ŽIVOT A DÍLO JAROSLAVA VRCHLICKÉHO.

Dne 9. září 1912 dokončil po čtyřletém utrpení pozemskou svou pout Jaroslav Vrchlický, vlastním jménem Emil Frida. Tělesná schránka jeho byla odvezena z Domažlic, kdež trávil poslední zbytky svého života, do Prahy, vystavena v Pantheonu Musea království českého a pak uložena ku věčnému spánku ve Slavíně na hřbitově vyšehradském.

Zesnulému dostalo se za pohřbu v Praze takového účastenství a takových poct, že větších nedostává se ani králům; ode dne pohřbu pak oslavován jest zvěčnělý nejenom po všech vlastech českých, nýbrž i v cizině. Proč to? Odpověď jest krátká: Zesnulý byl básníkem, který se řadí k největším básníkům světovým a který mezi domácími básníky byl vskutku králem. Proto ty četné oslavy.

Avšak vystihnouti správně básníkův význam, není úkolem právě snadným. Básník byl namnoze příliš daleko od našeho obyčejného myšlení a cítění, takže nemůžeme ho do výšin jeho myšlení a cítění ani sledovati, ani nemáme tak vytříbe-

ného vkusu, abychom mohli náležitě posouditi a oceniti umělé a nádherné roucho, ve kterém city své a myšlenky nám podává; nad to pak dítky jeho musy jsou tak četné, že činí nepřehlednou řadu, v níž není jednotlivci dobře ani možno znáti každičké z nich.

To jsou tedy nesnáze, jež se naskytují každému, kdo chce Vrchlického oceňovati podle skutečné zásluhy, již o naši poesii má.

Chtíce přes to správně oceniti význam a zásluhy Vrchlického o naši poesii, musíme se předem vrátiti poněkud do doby minulé, abychom poznali, co bylo v ní vykonáno do Vrchlického a pak přihlédnouti, čím k zvelebení jejímu přispěl on.

Můžeme říci, že až do K. Hynka Máchy jsme pravého básnictví ani neměli. Co bylo v poesii naší před Máchou, byly jen pokusy o český básnický jazyk, o český verš. Teprve Máchou zrodil se nám básník pravý. Ale nežli Mácha dospěl k rozvoji svých sil, skosila ho smrt. Na roli našeho básnictví vystoupili potom Kollár, Čelakovský a Erben. Tito básníci vykonali pro naši poesii již mnoho. Ale přece okruh jejich látek a myšlenek byl dosti skrovný a roucho, ve kterém látky ty a myšlenky podávali, bylo celkem málo rozmanité a málo nádherné. Kollár horoval pro vzájemnost slovanskou i lidskost a těžce skládal svoje znělky; Čelakovský a Erben byli sice mistry v napodobování

lidové písně a ballady, ale ani oni neuvedli poesie naší do proudů poesie světové.

Značnější pokrok v poesii naší učiněn byl Hálkem, Nerudou a jejich druhy. Nežli tito básníci vystoupili, převládal u nás názor, že básníci naši mají se omezovati toliko látkami i formami domácími a básnictví že má býti hlavně ve službách národních. Takto utvořena byla kolem poesie naší čínská zeď, za kterou by se byla brzy udusila. Tuto zeď nabourali Hálek, Neruda a jejich druzi, sloučení ve družině Májové. Ti vybojovali poesii naší volnost, vybírati si k básnickému zpracování také látky jiné nežli národní, a získali jí možnost, stavěti se do služeb denního života, denních potřeb i pokroku lidstva a voliti pro básnické myšlenky také formy jiné nežli domácí; při tom kladli větší váhu na silnou myšlenku a zhuštěný výraz spíše nežli na přesnost, plynnost i lahodu veršovou a nádheru obrazů.

Ale přes tento slibný pokrok, způsobený hlavně Hálkem a Nerudou, byla poesie naše přece jen daleko za cizinou, jak co do rozmanitosti látek, tak co do bohatosti myšlenek, tak co do rozmanitosti forem, tak posléze co do nádhery obrazů, vybroušenosti, lahodnosti, spádnosti a zvučnosti básnické mluvy. Dohoniti v těch věcech národy jiné, ba mnohé ještě předčiti, to zdařilo se teprve geniu Jaroslava Vrchlického. Jak se to stalo, vysvitne ze

stručného vylíčení jeho života a jeho literární činnosti.

Jaroslav Vrchlický narodil se dne 17. února 1853 v Lounech, kdež otec jeho byl kupcem. Otec jeho vynikal zvláštní živostí, houževnatostí a přívětivostí, matka pak hloubavostí a vážností. Těchto vlastností dostalo se dědictvím i synu Emilovi. Otec hned po jeho narození přestěhoval se do Slaného, kdež měl rovněž živnost kupeckou. Ale Emilkovi ve Slaném valně nesvědčilo; proto když přibývalo nových členů rodiny, dán byl na ošetřování své babičce, jež byla hospodyní na faře v Ovčárech u Kolína. Tam obraznost hochova byla živena pohádkami babiččinými, tam nabyl prvních vědomostí školských, tam strýc farář i návštěvou sem přicházející strýc kaplan uváděli jej na cestu do života; strýc farář pak připravil jej tu i na studia gymnasijní.

Studia gymnasijní Vrchlický konal nejprve ve Slaném, potom v Praze a dokončil je v Klatovech, poněvadž se otec jeho zatím přestěhoval do Domažlic. Z učitelů jeho gymnasijních působili na něho nejvíce známý spisovatel Alois Vojtěch Šmilovský a filosof i historik Bedřich Pošík; ze spolužáků Rudolf Thomayer, nyní professor při medicinské fakultě v Praze, jemuž básník děkuje za svůj pseudonym, utvořený podle potoka Vrchlice v Kutné Hoře. Když totiž oba přátelé rozhodli se vystoupiti roku 1870 s plody svými na ve-

řejnost, z opatrnosti hledali vhodné pseudonymy a Thomayer je nalezl.

Ukončiv studia gymnasijní, Vrchlický vstoupil do semináře v Praze; ale špatná strava a odporný duch, který tam vládl, se mu znelíbily a proto po půl létě ze semináře vystoupil a dal se zapsati na fakultu filosofickou, kdež poslouchal přednášky dějepisné a filosofické, ale též přednášky o moderních jazycích, o umění výtvarném a literaturách východních.

V té době doporučen byl za učitele češtiny francouzskému historiku Arnoštu Denisovi, jenž jej zase učil francouzštině a seznamoval s krajany svými, básníky Viktorem Hugem a Alfredem de Musset.

Maje studia universitní za sebou, Vrchlický byl potom nějaký čas vychovatelem v domě hraběte Montecuccoli Laderchiho, s jehož rodinou ztrávil půldruhého roku v Italii. Pobyt tento měl na něho důležitý vliv, neboť básník takto nejenom rozšířil své vzdělání, nýbrž obohatil se i novými dojmy a nabyl jasnější mysli.

Vrátiv se do vlasti, přijal místo supplujícího učitele při Ústavě ku vzdělání učitelů v Praze. Rok potom stal se tajemníkem české techniky a později též tajemníkem c. k. zkušební komisse pro učitelství středoškolské, kterýžto úřad zastával až do roku 1893.

V té době byla již také činnost jeho literární oceňována tak, že byl jmenován čestným doktorem filosofie, rok potom mimo-

řádným a brzo i řádným professorem cizích literatur při české universitě pražské. Mimo to stal se i řádným členem České Akademie pro vědy, slovesnost a umění v Praze, předsedou spolku spisovatelů belletristů Máje, doživotním členem panské sněmovny i členem různých osvětových společností cizích.

Z jeho soukromého života zasluhuje zmínky významná i pro jeho literární činnost událost, že pojal za choť Ludmilu, dceru známé spisovatelky Žofie Podlipské, sestry Karoliny Světlé. Z manželství toho vzešly tři dítky: dcerušky Milada a Eva a syn Jaroslav. Avšak v manželství svém básník dlouho šťasten nebyl. Okolnost ta a z ní plynoucí nespokojený a někdy i výstřední život, útlé zdraví již od mládí, útoky nepřátel, zneuznání a přílišná pracovitost byly příčinou, že v srpnu r. 1908 smysly básníkovy zastřely se chmurou, jíž nepodařilo se rozptýliti ani mořskými lázněmi v Opatii, ani pobytem na venkově v útulných Domažlicích. Choroba neúprosně pokračovala, až po čtyřletém utrpení dne 9. září minulého roku sklátila jej nadobro.

Na své poslání básnické se Vrchlický náležitě připravoval jednak cestami, jednak studiem písemnictví domácího i literatur cizích.

Z cest, jež podnikal, jmenovati jest kromě uvedené již cesty do Italie a kromě

cest po vlasti cestu do Paříže, Belgie, Německa, Dánska a Polska.

Z literatury domácí poznal všecky své důležitější předchůdce, z cizích literatur prostudoval snad všechny čelnější zjevy literární všech národů a věků, jmenovitě studoval literaturu řeckou a latinskou; z moderních literatur francouzskou, vlašskou, německou a polskou; ale též literaturu švédskou, norskou, dánskou, maďarskou, perskou, indickou a čínskou.

Ze spisovatelů domácích měli na něho vliv hlavně Mácha, Hálek, Neruda, Šolc, Mayer a Světlá.

Z cizích spisovatelů byli to básníci jména světového, jako francouzský básník Viktor Hugo, potom skupina francouzských parnassistů, básníků to vyznačujících se hledanými látkami a velice umělými formami; na př. Leconte de Lisle, Theodore de Banville, Suly Prudhomme a j., z vlašských básníků Dante, Giacomo Leopardi, Giosue Carducci, Giuseppe Parini; z německých básníků Goethe, Schiller, Heine, Lenau; z anglických Byron, Shelley, z amerických Poe, z polských Mickiewicz.

Takto jsa připraven, hleděl potom jako u Němců Goethe seznamovati své krajany s poesií všech národů a věků a na základě tom stavěti pak dále sám. Proto začal hned činností dvojí: básněmi původními i překlady a obojímu úkolu dostál měrou vrchovatou.

Prvotiny jeho básnické vydány byly ti-

skem r. 1871 v časopise Světozoru a v almanachu Anemonkách, když byl studentem VII. gymn. třídy v Klatovech. Byly to básně, z nichž některé později byly uveřejněny ve sbírce zvané „Z hlubin“; na př. „Z dalekých cest“, „Fata morgana“, „Sežloutla ta lípa“ a j. Z básní těch usoudili již tehdy povolaní kritikové (Jos. Durdík), že Vrchlickým vyvstal nám veliký talent básnický a měli pravdu. Na posouzení stůjž zde básnička „Sežloutla ta lípa“:

Sežloutla ta lípa
před chaloupkou naší,
a jen svadlé listí
vichr v dálku snáší.

Strom tak smutně svoje
větve k nebi vzpírá,
snad se na čas prvních
květů rozpomíná.

Co tu ptačích zpěvů,
co tu vůně bylo,
když mé srdce s tvojím
v jediné se slilo!

Odletělo ptactvo
v dálku bez šveholu,
lípa v odkvétání
a mé srdce v bolu.

Sežloutla ta lípa
v slzách pod ní stojím,
Bůh sám ví, proč letos
tak se zimy bojím!

Báseň zajisté na žáka VII. třídy gymn. pěkná dost.

Od té doby básník v činnosti své básnické neustával až do srpna 1908, kdy byl raněn mrtvicí. Od prvních svých počátků až do této neblahé chvíle napsal 65 svazků původních básní veršovaných, lyrických a epických; k tomu druží se přes třicet divadelních her, řada prací novellistických, četné rozpravy literárně-historické a na třinácte tisíc tiskových stránek překladů. To jest zajisté úkon, jenž nemá hned tak sobě rovného, zjev nevídaný nejenom u nás, nýbrž i v cizině.

Z básní, obsažených v oněch šedesáti pěti svazcích, jest jedna část čistě lyrická, jiná zabírá básně lyrické spojené s výpravnými, jiná posléze obsahuje básně příležitostné.

V básních čistě lyrických hleděl básník vysloviti sám sebe, t. j. své city, nálady a úvahy, jak k nim zavdával podnět jeho život, příroda, četba básníků cizích a dějiny. Je to zpověď básníkovy duše. Ale poněvadž podobné city, nálady a úvahy zmítají duší každého cítícího a myslícího člověka, jest to zároveň zpověď všelidská, zabarvená ovšem básníkovou osobností a jeho příslušností kmenovou.

Tato skupina básní čistě lyrických obsahuje básně milostné, vlastenecké a smíšené, jejichž předmětem jsou věci nejrůznější, jako příroda, umění, život rodinný, společenský, literární, vynikající muži a j.

Básněmi milostnými básník splatil svou daň lásce. Jsou obsaženy hlavně ve sbírkách „Z hlubin“, „Sny o štěstí“, „Eklogy a písně“, „Poutí k Eldorádu“, „Čarovná zahrada“, „Okna v bouři“; ale mimo to i ve sbírkách jiných.

Předmětem básní těch je přirozeně žena a poměr básníkův k ní.

Čteme-li básně ty, poznáváme, že alespoň u nás není druhého básníka, jenž by nám všecky půvaby a vděky ženiny, jakož i všecky strasti a slasti lásky tak mistrně a všestranně vylíčil, jako právě Vrchlický. Jsou tu básně překypující milostným opojením, někdy hodně smyslně podmalovaným, ale také básně plné hořkosti a trpkosti z lásky zklamané. V uvedených stránkách milostné poesie nejlépe vystihuje básníka „Pohádka u okna“ (Sny o štěstí, str. 53. a n.).

Druhý oddíl Vrchlického lyriky ryzí činí básně obsahu vlasteneckého. Jsou hlavně ve sbírkách „Hlasy v poušti“, „Má vlast“ a jednotlivé básně i ve sbírkách jiných. Básník tu velebí rodnou zemi, vyslovuje své rozhořčení nad křivdami, které se jí dějí a napomíná ke svorné práci pro její blaho. Vřele procítěné ty skladby ukazují, jak básník neprávem byl svého času obviňován z nevlastenectví.

Hymnou na krásy naší vlasti, jmenovitě na krásy Prahy, jest báseň Čechy (Česká poesie XIX. věku, str. 163. a n.).

Naši rodnou mluvu velebí básník v básni „Naší řeči“ (Česká poesie XIX. věku, str. 210.).

O vřelé lásce básníkově k vlasti svědčí báseň 43. z „Písní poutníka“ a zvláště báseň 97. Básník stojí proti hrobkám českých králů v dómu svatovítském a slyší slova písně svatováclavské: „Nám ni budoucím nedej zahynouti!“ K slovům těm připojuje svou úvahu:

Což věčná bude poušť našeho žalu,
což nebude náš starý žernov zkrušen?

Již tenkrát před věky v prorocké tuše,
že kol nás všechno bortí se a hroutí,
zde lkala utýraná česká duše:
Nám ni budoucím nedej zahynouti!
Již tenkrát v přísvitu těch hrozných dějů,
jež krví jsou a slzami zde vryty,
týž zazněl kvil, jejž plachý zde dnes pěju,
již srdcem dědů tytéž chvěly city!

Nám nedej zhynout ni budoucím, Pane!
Vždy v boji tedy, na stráži a v bdění,
vždy v práci naši pot a slza skane,
a nikde, nikde, nikde vykoupení!

Již tenkrát cítil děd, co dnes rve vnuka,
vždy zápas jen a vždycky nářek pouhý,
a nikde, nikde, nikde není ruka,
by vryla v skálu kotvu naší touhy!

Vždy moře kolem — nepřátelské moře,
a my v něm sami dlouhou věků poutí,
a jen ta píseň v naše věčné hoře:
Nám ni budoucím nedej zahynouti!

Tak od pravěku my se o píď rvali,
o svoje kolébky a rovy dědů,
chrám budujíce na stráži jsme stáli,
dva kroky zpět za krok jediný k předu.

A tradicí dnes bolnou po staletí,
jak znavenému chodci dlouhou poutí,
zní nápěv, naše zpívají ho děti:
Nám ni budoucím nedej zahynouti!

Boj, věčný boj a nesmíme zmdlít ani,
vždyť na té půdě všecko jest, čím žijem,
tak v resignaci nové požehnání
a nový úkoj z této písně pijem.

A nezhyneme, ať ta píseň hromy
zní v celý svět, ten kol nás ať se hroutí,
jí budou skály naše znět i stromy:
Nám ni budoucím nedej zahynouti!

Třetí oddělení čisté lyriky Vrchlického obsahuje básně nejrozmanitějšího obsahu a nejrůznějších forem. Jsou tu básníkovy dojmy, rozmary, nálady, úvahy, charakteristiky, projevy blaha, sny, idyllické obrázky, vzpomínky, stesky, obrany a j.

Pro svou uměleckou formu tvoří zvláštní část tohoto oddělení sbírky: „Dojmy a rozmary“, „Sonety samotáře“, „Hudba v duši“, „Zlatý prach“, „Nové sonety samotáře“, „Fanfáry a kadence“ a j. V těchto sbírkách Vrchlického umění veršovnické vrcholí.

Jak básník dovedl na př. veršem vystihovati charaktery básníků, jež si oblíbil,

o tom svědčí báseň „Goethe“ (Česká poesie XIX. věku, str. 127.).

Než ty jsi byl, snad vstanou pěvci větší,
však sotva větší vstane mudřec sladký,
jenž v souzvuk zladil ducha i vzdor látky
a v orlím vzletu lidskou mluvil řečí.

Tvá píseň unáší, však víc, též léčí,
tak milo u tebe jak v klíně matky,
a jaks děl sám, „dny krušné, plesné svátky“,
toť právě život, všem jenž stejně svědčí.

Kde Byron lkal a zoufal sok všem lidem,
tys pozoroval jen a kreslil s klidem,
děd budoucnosti a syn antiky.

Nechť práce věku tvého bude rumem,
nad světa pouští a nad moří šumem
Faust vzpne se vždy jak věčnost veliký!

Jiné sbírky tohoto oddělení jsou ještě: „Rok na jihu“, „Co život dal“, „Jak táhla mračna“, „Motýli všech barev“, „Různé masky“, „Dni a noci“, „Hořká jádra“, „E morta“, „Život a smrt“, „Bodláčí z Parnasu“, „Potulky královny Mab“, „Kytky aster“, „Kniha sudiček“, „Než zmlknu docela“, „Napadlo rosy“, „Pavučiny“, „Na sedmi strunách“, „Překročen zenit“, „Rok básníkův“, „Žamberské zvony a jiné básně“, „Já nechal svět jít kolem“, „Duše mimosa“ a j.

Studujíce ty sbírky vidíme, že nebylo takřka zjevu v životě básníkově, ať osob-

ním, ať rodinném, ať společenském, ať literárním, že nebylo zjevu v přírodě, umění, dějinách, který by se byl nedotekl strun duše básníkovy tak, aby odtud nevyloudil nejrozmanitější tóny a melodie od nejprostších k nejsložitějším, od nejjednodušších k nejumělečtějším. Po té stránce Vrchlický bývá vhodně připodobňován k Aelově harfě, která všecky nárazy větrů zachycuje, aby je sladila v libou harmonii.

Veliký počet básní z těchto sbírek věnován jest přírodě, poněvadž básník v přírodě viděl vtělené božství. Ze skladeb věnovaných zjevům přírodním jest zvláště význačná báseň „Zapadajícímu slunci“ ve sbírce „Motýli všech barev“ (Čes. poesie XIX. věku, str. 169.).

Druhá skupina básní Vrchlického jest rázu filosofického a obsahuje lyriku smíšenou s epikou. Jsou to dějiny (epopej) lidstva, t. j. skupina básní, kterými skladatel zjevuje, jak se dívá na rozvoj lidstva a jak chápe jeho úkoly. Básník, čerpaje dílem z dějin světových, dílem z přírody, dílem ze života soudobého, dílem z vlastních tuch, dotýká se všech záhad, po věky lidstvo tísnících, a provází je svými úvahami. Nejprve kloní se k materialistickému názoru světovému, jak patrno na př. ze sbírky „Duch a svět“; časem však upadá v čirý nihilismus, jak o tom svědčí na př. báseň „Resignace“ ve sbírce „Život a smrt“, str. 129.:

Již třeba s tou se pravdou smířit,
že nebudeme vědět víc,
že dětinství je, ve snách hýřit,
za ideálem jakýms mířit,
když sotva prach můžeme zvířit,
než staré pohltí nás Nic.

Již třeba s tou se pravdou zkojit,
že nemůže dělat víc,
než v snaze srdce k srdci pojit,

kde jaká rána každou zhojit,
v boj proti zlu se láskou zbrojit,
než staré pohltí nás Nic.

Již třeba tou se pravdou vznésti,
že člověk nikdy nebyl víc,
že musí mřít, jak musel kvésti,
že přeludem vždy bylo štěstí,
že nutno hrdě kříž svůj nésti,
ať zhltí nás pak staré Nic!

Pessimistický názor básníkův vyciťujeme také z básně „Reminiscence z Tacita“ (Dědictví Tantalovo, str. 98. a n.), kteráž jest ještě dnes velmi časovou.

Básník praví tu, že četl kdysi v Annálech římského dějepisce Tacita, kterak se utkali spolu v boji otec a syn neznajíce sebe; poznali se teprve, když otec utrpěl od syna smrtelné poranění. Zdrcený syn prosí otce za odpuštění, ale otec odpovídá:

„Proč tu žebráš odpuštění?
Co stalo se, to přec tvou vinou není.

Ty děláš, vyšších co chce vůle kletá,
jeť válka zločin všech, je zločin světa!“

K tomu básník dodává:

„Zas zločin světa Medusy chví hlavou
a slepě holduje mu v světě každý,
zas hrdinstvím se zakrývá tvář vraždy
a z krve otců, mužů, dětí vstává
jak Bankův duch příšerná války sláva.
Zpět o sto let jde rozvoj ducha celý.

Je smutno pěvci — trpko mysliteli.“

Ale nejvíce básník chýlí se k idealistickému pantheismu, podle něhož každý předmět jest atomem velikého celku, Boha, který jest ve všem a vším. Atomu toho nelze zničiti, neboť i když zdánlivě zanikne, žije v podobě jiné dále. Není tedy vlastně smrti, nýbrž toliko přerod, přeměna. — Ze smrti klíčí zase símě nového života, ne sice jednotlivci, ale vesmíru. Lidstvo ovšem tíhne k materialismu, t. j. k hrubému požitku, sobectví, ujařmování bližních; ale básník doufá, že posléze nastane doba, kdy duch zvítězí nad hmotou, vzdělanost nad surovostí, lidskost nad sobectvím a násilím, svoboda nad porobou, a svět bude pak jedinou říší pravdy, dobra, krásy a lásky.

Filosofické názory básníkovy jsou uloženy ve sbírkách „Duch a svět“, „Symfonie“, „Mythy“, díl II., „Sfinx“, „Staré zvěsti“, „Perspektivy“, „Zlomky epopeje“,

„Dědictví Tantalovo“, „Fresky a gobeliny“, „Brevíř moderního člověka“, „Nové zlomky epopeje“, „Písně poutníka“, „Skvrny na slunci“, „Bozi a lidé“, „Votivní Desky“, „Západy“ a j.

Z jednotlivých delších básní sem náleží znamenitá díla „Hilarion“, „Twardowski“ a „Bar Kochba“.

Smírný názor básníkův poznáváme dobře z básně „Věčné evangelium“ ve Freskách a gobelinech, ale ještě lépe z básně „Bohu osvoboditeli“ ve sbírce Dni a noci. (Česká poesie XIX. věku, str. 184.).

Básník praví tu, že byl kdysi požádán jakýmsi řeholníkem o příspěvek na chrám Bohu osvoboditeli. Básník, uchvácen jsa myšlenkou tak velikolepou, ochotně příspěvek dal. Potom náhodou ocitl se u té neobyčejné stavby, kteráž všecky dosavadní stavby chrámové převyšovala:

IV.

A města všecky věže, chrámy, báně
mi náhle malými se býti zdály,
v nich nectil se Bůh člověčenstva pravý,
ten, otcovské jenž otevírá dlaně,
jímž tají v soucit srdcí lidských skály,
jenž člověka chce po bok vznést své slávy,
ten veliký, svatý, Bůh radostných skutků,
jenž nezná lání, kleteb, slzí, smutku,
jenž volnými chce nás mít jako ptáka,
jenž vzpřímené chce, ne otrocké hlavy,
jež mohou směle v slunce, nad oblaka
se k němu obracet vždy jako k otci,

Bůh onen, který každý žernov zkruší,
jha láme, slzy suší,
všem slunce ve dne a všem lunou v noci,
kdo hledají ho s láskou k bratřím v duši,
ten osvoboditel, který zlo zdrtí
a život, naděj křísí v jícnu smrti.

V.

Ten Bůh, jejž lidstvo posud marně hledá,
jejž mudrc tuší v nesmrtelné hmotě,
kde spí, sny jehož básníků zpěv střeží,
kterému není rouháním víc věda,
jenž mluví v dlátě, štětci, slovu, notě,
ten maják budoucnosti na pobřeží,
jenž vyvolencům hází jiskry světla,
by celá zem v nich zkvetla!
Ne dogmatu Bůh — jen Bůh přesvědčení,
jenž v srdcích jako pevná kotva leží,
ne askese Bůh, snů a zahálení,
však Bůh to práce svaté, vytrvalé,
Bůh svědomí a nadšení a snahy,
jenž zprahlým rtům dá vláhy
a z potu kouzlí blaha růže stálé,
jenž třímá-li v své ruce soudu váhy,
své blesky v svatém hněvu tam jen hází,
kde v masce pokrytství se zloba plazí.

Třetí skupinou básní Vrchlického jsou básně výpravné (epika vlastní).

Sem náleží sbírky Vrchlického nejznámější a nejoblíbenější, jako jsou „Epické básně“, „Mythů“ díl I. (s látkami národními, jako Šárka, Legenda o sv. Prokopu, Božetěchův kříž), potom „Nové epické básně“, „Píseň o Vinetě“, týkající se o-

sudu Slovanů pobaltských, a „Svojanovský křižáček pro mládež. Mimo to jsou epické básně i ve sbírkách jiných.

Z této skupiny nejznámější a nejčastěji recitované, mimo již uvedené, jsou ještě: „Česká legenda vánoční“ (Bodláčí z Parnasu, str. 113. a n., „Vrátilo se“ (Bodláčí z Parnasu), „Idylla ze svatební cesty“ (Motýli všech barev), „Idylla z Vaucluse“ (Fresky a gobeliny), „Cigánovy housle“ (Epické básně), „Vlas královny Elsy“ (Nové epické básně), „Legenda o sv. Zitě“ (Nové epické básně), „Hakon“ (Nové epické básně), „Stín“ (Staré zvěsti), „Nemoh’ domů“ (Život a smrt) a j.

V České legendě vánoční básník vypravuje, jak Kristus se svatým Petrem přijdou o štědrém večeru do české chaty a stanou tam nad kolébkou dítěte. Sv. Petr nadílí mu hraček, Kristus pak uvažuje o neblahém osudu českého dítěte a udílí mu darů jiných, aby obstálo v příštích těžkých strázních.

— — — „Ty ubohé (české) dítě, ký trpký
v světě los tvým!
Kam jiní stoupají hbitě, ty pracně a bojem
zlým.
Tož dýchám ti do srdce sílu, bys mohlo
všecko snést,
tož dýchám ti do srdce lásku při třpytu
zlatých hvězd.
Má každý bojů dost v světě, ty české dítě
však víc.

Nechť zloba a ústrk zlý rve tě, vždy klidnou zachovej líc!
Co cizích ústrk a zloba? — Však vlastních bratří zášť,
ta nejvíc pálí a hlodá a u vás je domovem zvlášť.

Tož dýchám ti do srdce sílu, bys mohlo zášť bratří snést,
bys vždycky silnější k dílu zas pozvedlo hlavu i pěst,
tož dýchám ti do srdce lásku, jež nepřízeň roztaví,
když zloba vlastních ti bratří tvůj život otráví!"

Zatím sv. Petr byl s nadílkou hotov a

již Pána za roucha lem tahá: „Čas, Mistře, jíti je dál!"
Však božská tvář v srdce mu sahá, jeť psán v ní hluboký žal:
„Já moře jsem veliké lásky a do všech sypu ji cest,
proč, Petře, jenom v těch Čechách tak málo lásky jest?"

Sem patří také úchvatný cyklus „Selských ballad", které vyličují všecko minulé utrpení českého sedláka. K recitování hodí se z nich nejlépe „Ballada vánoční", „Supplika", „Lorecký ze Lkouše" a „Matyáš Ulický".

Čtvrtou skupinou jsou básně příležitostné, na příklad báseň „Pantheon", slo-

žená ve prospěch výstavby Národního divadla, „Stará píseň“, jež jest doprovodem k obrazům malíře Al. Kalvody, „Sen“, doprovod to k obrazům Emila Holárka.

To jest neúplný přehled básníkových původních prací lyrických a epických. Již sbírky uvedené, ač jsou jenom částí celkové literární činnosti Vrchlického, vzbuzují ve čtenáři úžas. Co tu jen sneseno nových látek, co nových myšlenek, co nových krásných obrazů, co nových forem, co všelikých přízdob básnických!

Zkoumáme-li látky ty, vidíme, že Vrchlický neomezoval se látkami domácími, nýbrž že s jemným vkusem čerpal ze studnic poetických látek všech národů kulturních a všech věků. Tak uvedl k nám látky antické (řecké, římské, egyptské, perské, indické, hebrejské), středověké látky křesťanské i látky novověké, domácí i cizí; z cizích: italské, španělské, portugalské, francouzské, anglické, látky národů severních, středoevropských i východoevropských. Jest tedy, co se týká látek, Vrchlický pravý kosmopolita. Že však při tom ani látek domácích nezanedbával, o tom svědčí skupina lyriky vlastenecké a mnoho básní epických („Mythy I.“, „Selské balady“ a jednotlivé básně ve sbírkách jiných). Ovšem, Slovanem ve smyslu Kollárově a Čechově Vrchlický nebyl. Z větví slovanských vyznamenával zvláštní přízni toliko Poláky, kdežto proti Rusům stál dosti příkře.

S bohatstvím látkovým Vrchlický spojoval bohatství myšlenkové, talent v básnickém pojetí a virtuosnost ve vnější formě. Nových cizích forem, které k nám uvedl, jest množství překvapující. Není snad známější cizí formy, ať byla sebe těžší, aby se o její převedení k nám se zdarem nebyl pokusil. Shledávámeť u něho: sonety, ballady, ritornely, rondely, gazely, siciliany, sestiny, terciny, rispetti, decimy, odeletty, tenzony, triolety, ottave rime, kanzony, glossy, madrigaly, villanelly, pantoumy, ronda a j. v takovém množství a takové dokonalosti, že snad toho příkladu není ani u žádného básníka cizího, neřku-li u našeho.

Básnické obrazy Vrchlického vynikají bohatstvím, rozmanitostí, případností a nádhernými barvami.

Co se týká názornosti, lahodnosti a spádnosti mluvy, plynnosti a rozmanitosti rytmu, zvučnosti, plnosti a rozmanitosti rýmu, Vrchlický stojí u nás rovněž na místě prvním. — Bohatství nových vhodných slov básnických, jež utvořil aneb alespoň v oběh uvedl, jest u něho tak značné, že by se z nich mohl sestaviti celý slovník. Rovněž tak vyniká po stránce původnosti. S počátku ovšem i u něho jeví se stopy předchůdců domácích i cizích, hlavně pokud se týče látek, ale časem vyhranil se na básníka zcela samostatného,

jenž dovedl nejen nové látky vybírati, nýbrž také je sám vynalézati a samostatně zpracovávati.

Jest přirozeno, že v tom nevídaném množství veršovaných plodů původních přes básníkovu geniálnost jest také ledacos slabšího. Dlužno tu připomenouti, že básnická činnost Vrchlického má svůj vrchol a zase své klesání; nepřekvapuje ani, že některým plodům jeho nedostává se propracovanosti a hloubky, když povážíme, že někdy básník vydal třeba několik sbírek básnických za rok. K tomu přistupuje i okolnost, že básník, jak sám se přiznává, neměl jednotného názoru světového, z čehož pak u něho vznikaly leckteré nesrovnalosti. Ale vady ty proti přednostem mizejí, zvláště v básních, ve kterých převládá názor básníkův jasnější.

Bohatství belletrie veršované básník rozmnožil belletrií neveršovanou, jež obsahuje „Povídky ironické a sentimentální", „Barevné střepy", a „Nové barevné střepy". V těchto sbírkách jsou vesměs kratší vypravování dosti realistická, vynikající vnitřní soustředěností a úsečnou vnější formou; některé z nich mají ráz rozvedených aforismů. Poslední dobou vydal také prósou delší román „Loutky".
Ukázkou Vrchlického prósy zábavné mů-

že býti povídka „Hřích“ z „Barevných střepů“.

Básník jel kdysi z Prahy se dvěma děvčaty 12—15letými, jež se vracela z ústavu k rodičům, meškajícím na venkově na letním bytě. Starší dívka prohlížela si krajinu, mladší po chvíli šukání vytáhla z kabelky dva pomeranče, a nabídla jeden své družce, ale ta jej odmítla.

„To mladší nezarmoutilo. Položila si jeden pomeranč do klína a naloupla druhý. Odhrnula bílými prstíky plátek kůry a pohroužila řadu perlových zoubků do krvavého masa. Brzy se však její posud úsměvný obličej zakabonil a současně bleskurychle letěl nakousnutý pomeranč otevřeným oknem. Dívka sáhla po druhém. Byla však již patrně rozmrzelá prvním nezdarem; druhý pomeranč v půli roztržen brzy následoval svého prvního soudruha.

„Ale, Luiso, co to děláš?“ ozvala se přísným altem černovláska (dívka starší), „takhle vyhazovat pomeranče, to je přece opravdu hříšné!“

„Eh, co, první byl nahořklý a druhý se špatně loupal, kdo by se s tím zlobil a co by bylo hříšného na tom? Ty přece nevěříš snad, že jest nějaký hřích — dělat přece smím všecko, co chci, pokud smím a mohu. A to také budu dělat“, dodala s energickým přízvukem.

V tom zapískl vlak. Děvčata byla na své stanici. Sebrala rychle parasoly a mapy a zmizela se stupátek jako sen.

Vida, pomyslil jsem, to děvče nevěří v hřích, bude dělat vždy, co bude chtít — pokud bude smět a moci.

Jaká to utěšená morálka! Jaká to vyhlídka do budoucnosti!

Dnes ještě trhá pomeranče, za pár let bude trhat srdce sentimentálních mladíků a ještě za pár let existence a blaho rodiny. A bude to dělat klidně, pokud bude moci — dělat se to smí, neboť na to není náhodou paragrafů."

Neobyčejně hojná byla též Vrchlického činnost dramatická. Napsalť přes 30 dramat s látkami jednak českými, jednak cizími, a to zase jednak antickými, zvláště také biblickými (trilogie o Samsonovi), jednak středověkými, jednak moderními. Vedle toho napsal několik libretť a různých hudebních doprovodů. Hry jeho vyznačují se moderním pojetím, živým dialogem, spádným dějem a vzletnou mluvou, ale chybí jim mnohdy důslednost a propracovanost.

Za klassické dílo pokládá se veselohra „Noc na Karlštejně"; k lepším řadí se ještě z vážných „Julian Apostata", trilogie „Hippodamie" s hudbou Fibichovou (skládá se z dramat „Námluvy Pelopovy", „Smír Tantalův" a tragedie „Smrt Hippodamie"), „Marie Calderonova" a „Knížata"; z veseloher „V sudě Diogenově", „K životu", „Soud lásky", „Pomsta

Katullova", „Midasovy uši", „Pietro Aretino" a j.

Nemenší úžas nežli produkce původní vzbuzuje Vrchlického činnost překladatelská. Vrchlický přetlumočil tolik básnických děl z literatur evropských i mimoevropských a s takovým zdarem, zachovávaje při tom obsah i rozměry originálu, že po této stránce nemá sobě rovného. Tak přeložil z literatury italské Dantovu „Božskou komedii", Tassův „Osvobozený Jerusalem", Ariostova „Zuřivého Rolanda" a k tomu výbor z ostatních čelnějších básníků italských, starších i novějších.

Ze španělštiny a portugalštiny Camoêsovy „Lusovce", Verdaguerovu „Atlantidu", 15 her Calderonových a ukázky z několika básníků jiných.

Velmi hojně překládal též z poesie francouzské, zvláště z Viktora Huga, Leconte de Lisle a řady básníků jiných.

Z literatury anglické překládal z Shelleye, Byrona a jiných, z amerických Edgara Alana Poe a jiných.

Z literatury německé přeložil Goethova „Fausta", Schillerova „Tella", Hamerlingova „Ahasvera" a jiné.

Z polštiny přeložil Mickiewiczovy „Dziady"; mimo to překládal z literatur národů severních a ve spolku s jinými i z literatury maďarské, perské, indické, čínské a j.

Kromě veršem, překládal také dosti hojně prósou, na př. „Báchorky" Andersenovy z dánštiny, Dumasovy „Tři mušketýry" z francouzštiny a j.

Zvláštní stránkou jeho překladatelské činnosti jsou jeho parafrase cizích děl básnických. Sem náleží na př. sbírky „Z niv poesie národní a umělé", „Cid v zrcadle španělských romancí", „Hostem u básníků", „Z cizích Parnassů" a j.

Nemalou cenu mají také Vrchlického rozpravy literární, kteréž mají zdroj svůj v jeho studiích básníků domácích i cizích. Dosud byly vydány z nich: „Básnické profily francouzské", „Studie a podobizny", „O knihách a lidech", „Devět kapitol o novějším románu francouzském", „Rozpravy literární" díl I. a II. Básník tak širokého rozhledu po literaturách světových a tak vytříbeného vkusu byl zajisté povolán, aby pronesl svůj úsudek o autorech a jich dílech jak domácích, tak cizích. V těchto rozpravách znamenati jest, že Vrchlický, posuzuje díla cizí, vede si zpravidla mnohem blahovolněji nežli pozorovatelé jiní, an vyhledává spíše dobré stránky díla autorova nežli špatné.

Ze svých básní lyrických a epických

Vrchlický sestavil dvě výborné Anthologie (Anthologie z básní Jaroslava Vrchlického 1875—1892 a 1893—1903).

Literárního života českého Vrchlický účastnil se mimo činnost spisovatelskou ještě i jinak, a to dílem svým účastenstvím v různých časopisech (Pokroku, Hlasu Národa, České revue, Máji, Národních Listech a j.), dílem v různých spolcích a podnicích literárních (vydávání Poetických Besed Máje, České poesie XIX. věku), dílem také svými přednáškami.

Povahou byl Vrchlický dobrý člověk. Vždy stavěl se na stranu utlačovaných a na stranu práva proti násilí. Kdo se k němu utekl o radu a pomoc, setkával se vždy s jeho ochotou. Ke každému byl vlídný a laskavý; k vadám bližních byl šetrný a shovívavý. Svými zásluhami nikdy se nevynášel, ale rád uznával zásluhy jiných. Ve společnosti přátel rád se oddával zábavě a veselí, při čemž svým vtipem veškerou společnost bavíval a obveseloval.

Za básnickou činnost dostalo se Vrchlickému sice veřejného vyznamenání, ale činnost ta vzbudila také odpor, a to nejprve se strany klerikální, kteráž vytýkala Vrchlickému, že svými básněmi znemravňuje, zejména mládež; jiní vytýkali mu nevlastenectví, jiní zase nedostatek jednotného názoru na svět, jiní posléze činili ještě jiné výtky, ba našli se i kritikové, kteří výsledek obrovské práce jeho genia nazvali papírovou pyramidou. To ovšem

naplňovalo básníka trpkostí a vzbuzovalo jeho obranu a odvetu, kterou stanovisko své vysvětloval a protivníky umlčoval. Tak vznikla také řada jeho básní satirických, obranných a útočných. Básník sám byl si vědom svého významu a byl přesvědčen, že doba slávy jeho jednou nastane, jakož vskutku ještě před jeho smrtí nastala.

Sebevědomí básníkovo patrno jest na př. z básně „Bezvětří“ (Česká poesie XIX. věku, str. 285.):

Nehrab déle v popeli mé duše,
raděj zamysli se nad jiskrami,
z popele jež tančí směle vzhůru,
poslední než poslední tma shltí
jejich ohňostroj ten okamžitý.
Řekni raděj: Slunce tady plálo,
velké slunce s barev gloriolou,
plálo tady s duhami všech tónů,
odstínů všech, jež můž' dáti život,
věrný mag ten každé poesie,
a to slunce byla velká láska,
láska ku všem, k přírodě a žití.

Slunce, víš to, nemůž' uhasnouti,
zapadnout jen může na pár hodin,
druhého dne v slávě se zas vrátí,
slzy za ním již jsou hlasatelé
nové zory, nových jeho divů.
Proto nehrab v popeli mé duše,
že teď právě slunce zapadává;
vstane zase, otázka jest jiná,
zda je uzříš, zda mít schopnost budeš

ocenit je?

Ale ono vyjde.
Proto nehrab v popeli mé duše.

Nyní uznává se všeobecně, že Vrchlický zaplavil poesii naši mořem nových látek, nových druhů, nových forem, nových obrazů, nových rytmů a rýmů; že utvořil s básníky Sv. Čechem a Juliem Zeyerem novou mluvu básnickou; že založil novou školu básnickou a vůbec stal se úhelným kamenem, o nějž opírá se alespoň svými začátky kde jaký básník český. Ale Vrchlický svou universálností stál se též prostředníkem cizí poesie a vzdělanosti i pro jiné básníky slovanské.

Dosti tedy příčin, abychom se radovali z toho, že nám osud dal takového básníka a jej samého oslavovali. To učiníme nejlépe tím, budeme-li co nejhojněji těžiti, z těch bohatých pokladů, které nám odkázal.*)

*) Poznámka. K článku tomu použito bylo studií Boreckého (Jaroslav Vrchlický), Alfreda Jensena (Jaroslav Vrchlický), Przesmyckého (otisk v Anthologii básní Jaroslava Vrchlického) a j.

Melicharův

Výkvět světových literatur

Pořádá Ot. Šimek.

Jednotlivé číslo za 10 hal. Každý svazek je ukončen.

Řada I.

1. Goncourt Ed. de: MILÁČEK.

Přel. Ot. Šimek. K 2·40, váz. 3·40, luxusní vydání 6 K.

Román ten jest uměleckou závětí obou bratří Goncourtů v tom smyslu, že jejich umělecké methody jest tu užito do krajnosti. Román téměř bez děje, za to sytá malba prostředí a smělá psychologická studie dívky z vysoké společnosti pařížské z doby druhého císařství. Způsob života a zvyky v rafinované době té činí z knihy této intimní historii mravů. „Chérie“ sama, představitelka nejvyšší elegance pařížské, při tom však typ chorý, úpadkový a přece panensky čistý, vzbudí jistě veliký zájem čtenářstva všech vrstev.

2. Geijerstam G. Af.: KNIHA O BRATŘÍČKOVI.

Přel. K. Vetter. K 2·40, váz. 3·40, luxusní vydání 6 K.

Kniha hluboká a krásná, zvláštního kouzla ... básnická zpověď autorova manželství s E. S. Valenkamphovou. Máme v ní před sebou — jak praví překladatel v úvodní studii — „pevně uzamčený svět dvou blízkých duší, kam nedoléhá žádný zvuk z vnějška. Je to sféra ryzí lyrické hudby, ve které zaznívá množství neviditelných strun, měkce sladěných a stříbrně čistých, rozechvěno dotykem dvou se hledajících rukou . . .“

3. Quiller-Couche A. T.: **SHAKESPEAROVY VÁNOCE A JINÉ POVÍDKY.**

Přel. J. J. David. K 2·20, váz. 3·20, luxusní vydání 6 K.

Pěkný autorisovaný výbor 10 novellistických prací u nás posud naprosto neznámého vynikající současného anglického belletristy. Kniha tato bude dojista milým překvapením našim čtenářům, zvláště těm, kdož o anglické literatuře současně z knih u nás vydávaných, nabývají představ značně zkreslených. Přítomný svazek ukazuje skvěle, jak hojné krásy v něm se skrývají.

4. Tieck Ludvík: **NADBYTEK ŽIVOTA.**

Přeložila Blažena Baušová. 80 hal., váz. K 1·80.

„Nadbytek života" vypravuje rozkošným způsobem o dvou mladých manželech, kteří poukázáni sami na sebe, žijí skrytý, ale velice blažený život. Kniha budiž odporučována všem, kdo milují duchaplnou zábavu, a kdo sami v sobě mají překypující bohatství a nevyčerpatelný „nadbytek života". Ludvík Tieck je jeden ze spolutvůrců t. zv. školy romantické a byl po Goethovi z předních zakladatelů moderní německé novelly.

5. Kaz. Przerwa-Tetmajer: **ZATRACENÍ.**

Přeložil F. Vondráček. K 3·20, váz. 4·20.

V tomto románu líčen jest v úchvatných scénách život, myšlenky a snažení velkého umělce Rdzawicze. Rdzawicz, po životě plném virů, bojů, sklamání, nalézá ženu, v níž nalézti myslil vysněný svůj ideál, ženu, kterou po celý svůj život hledal, která mu má býti perutí ducha, náplní života. A žena tato jest členem vysoké aristokracie, hledící ukosem na umělce, třeba slavného. Tato okolnost dává Tetmajerovi příležitost nakresliti v románu „Zatracení" nádherný obraz života polské aristokracie ve vztahu jejím k ostatním vrstvám polské společnosti.

6. Gottfr. Keller: **EPIGRAM.**

Přeložil Dr. J. Reichman. K 3·20, váz. 4·20.

Prof. Reinhart odtrhl se od pilného studia, když zpozoroval, že slábne mu zrak a povzbuzen Loganovým

epigramem: „Jak, chceš bilé lilie v růže změnit rudé? Polib bílou Galatu, v ruměnci smát se bude!“ pustil se do života, by místo pokusů fysických činil životní pokusy v lásce. Ač nejsou bez zajímavosti episody s mýtnou, s dcerou farářovou a s dcerou hostinského, přece osou celé knihy jest duchaplný souboj milostný Reinharta s Lucií. U ní konečně zdaří se pokus úplně, že při políbení zaruměni se Lucii tvář a spolu polijí duchaplnou dívčinu slzy. Pěkná, poutavá vypravování, neboť vše vlastně je řadou příhod, odmění vděčně čtenáře tohoto starého spisovatele.

7. J. P. Jacobsen: PANÍ MARIE GRUBOVÁ. Přel. Milada Krausová-Lesná. K 3, váz. K 4.

Paní Marie Grubbová jest osoba historická. Jest to nešťastná žena, kterou láska zavádí na výšiny dánské společnosti XVII. století, ale strhuje ji též do spodiny tehdejšího života. Mladičká Marie, vypuzená milostnicí otcovou, žije v Kodani, kdež se jí zdaří výhodný sňatek s Ulrikem Frederikem, mocným místodržitelem ve Švédsku. Láska jeho se jí zhnusí, prožívá po té nové opojení u švakra Sti Höga; opustivši toho provdává se za bezvýznamného lakomce. V 46 létech smyslně miluje čeledína Sörena, s nímž klesne na místa nejposlednější a umírá jako chudá převoznice. Ubohá oběť vášně a lásky. — V líčení Jacobsenově, v zdánlivě nesouvislých obrázcích, líčen jest romantický život paní Marie Grubbové se vzácnou objektivností, vlastní snad jen tomuto velikému spisovateli dánskému. A přece slova jeho, obrazy a líčení probouzejí tolik citů k nešťastné oběti pravého ženství.

8. F. M. Rešetnikov: PODLIPOVCI. Přeložil Karel Frypés. K 2, váz. K 3.

Nebude nikoho, kdo by bez rozechvění četl chmurnou historii Podlipovců-Permjaků v tehdejším Rusku. Přes dosti primitivní sloh autorů upoutá nás hned líčení prostředí, z něhož vyšli Podlipovci, hledat lepší podmínky životní; s pohnutím sledujeme cestu jejich sněžnými pláněmi, rušný život burlácký a plavbu do Jelabugy i strázní plnou

cestu zpáteční, na níž Pilu i Sysojka, oba tyto hrdiny povídky stihla smrt jako vykoupení z života, který nebyl ozářen ani jedním paprskem štěstí a zklamal všechny jejich naděje.

9. Luigi Capuana: MARKÝZ ROCCAVERDINA. Přeložil Jan Rowalski. K 3·40, váz. 4·40.

Všechny složky umění Capuanova, jednoho z nejlepších representantů verismu, nalezly vyvrcholení v románu Markýz Roccaverdina, jehož hlavním rekem je venkovský šlechtic sicilský. Vášeň pro služebnou osobu, kterou učinil svou milenkou, vnuká mu nápad, aby ji donutil k sňatku, po němž by zůstala i nadále jeho milenkou: ale žárlivost na potomního jejího muže vtiská mu do ruky zbraň, vede ho k vraždě. A po ní následuje epopej lidské duše, muka svědomí, transformace celé bytosti, která konči šílenstvím. Na dlouhých stranách v organickém postupu sledujeme tuto proměnu v markýzi. Je tu spousta materiálu účelně seřazeného; je tu nejen psychologie hlavního reka, ale také celého ovzduší sicilského, s jeho pohromami, je zde několik jiných živlů, které konstruktivně tragedie života markýzova podpírají, jako jeho nevěsta, spiritismem se zabývající advokát a markýzova milenka, postava neobyčejné originality. Ohromná tato náplň skutečného života je širokým a věrným obrazem pravdy, vždy uchvacujícím svou životností a svou ekonomickou drobnokresbou.

10. Ant. P. Čechov: DRAMA NA LOVU. Přeložil S. K. Pojezdný. K 3, váz. 4.

V románu vystupuje několik postav, které galerii osobností Čechova nezapomenutelně doplňují. Děj jest tak podivný, tak spletilý, jak to jenom Čechov mohl napsati. Místy jako by se chtěl vysmívati tehdejším kriminálním románům Škljarevského, ale sám vyniká nad ně nesrovnatelně. „Muž zabil svou ženu, která měla několik milenců.“ Toť prostý obsah. Ale který muž a jak? Toť mučivou otázkou, která čtenáře mocně bude nutiti, aby se hned podíval na konec. — Avšak radíme upřímně: nečiňte tak! Připravil byste se o velkou rozkoš z rafinov. péra Čechovova.

Řada II.

Jednotlivé číslo za 10 hal. Každý svazek je ukončen.

11—14. Prosper Mérimée: VENUŠE ILLSKÁ. Přeložil Ot. Šimek . . . . 40 hal.

15—23. C. F. Meyer: MNICHOVA SVATBA. Přeložil Jos. Fischer . . . . 90 hal.

24—28. C. F. Meyer: PÁŽE GUSTAVA ADOLFA. Přeložil Jos. Fischer . . . . 50 hal.

29—38. Z. N. Gippius: POVÍDKY. Přeložil Stanislav Minařík. . . . . 1 kor.

MELICHAROVA BIBLIOTEKA VĚDY A PRÁCE.

Pořádá řed. A. Vaňura.

Sv. I. *Trine R. V.* Vliv myšlenky na pěstování charakteru. Nejvyšší ideál lidstva. Po konfiskaci nové vydání . . . . K 1·—
Sv. II. *Jiříček.* Vznik a konec světa . . . . . . „ 1·50
Sv. III. *Strumfelsová.* Co je dovoleno ženě když miluje . . . . K 1·80, váz. „ 3·60
Sv. IV. *Brtnický Dr. Lad.* Dvanáct dní na moři Egejském . . . . „ 3·—
Sv. V. *Foerster Dr. F. W.* Pohlavní mravouka a výchova . . . . „ 1·80
Sv. VI. *Panýrek Dr. Duchoslav.* Lékařské epištoly. „ 6·—
Sv. VII. *Hans Dr. W.* Osud a vůle. Pokus o světový názor Henrika Ibsena . . . . „ 2·—
Sv. VIII. *Srb Ed.* Obecní volby a nálezy správního soudu v jich záležitostech . . . . „ 1·—
Sv. IX. *Srb Ed.* Lidové a levné byty . . . . „ 1·10
Sv. X. *Macháč Jos.* Bedřich Smetana a cizina . . „ 2·—
Sv. XI. *Gerling.* Výchova k manželství K 2·40, váz. „ 4·40
Sv. XII. *Foerster Dr. F. W.* Jak žíti . . K 5, váz. „ 6·50
Sv. XIII. *Lützov Ph. Dr. Fr.* Čechy, nástin historický. S předmluvou prof. A. Denise K 5·20, váz. „ 6·80
Sv. XIV. *Keppler Dr. V.* Radosti více . . . . „ 2·40
Sv. XV. *Bölsche W.* Původ člověka. S mnoha vyobrazeními . . . . „ 1·40

Ve vydávání dalších svazků se pokračuje.

TĚSNOPISNÁ KNIHOVNIČKA.

Řídí prof. J. Mejsnar.

1. O životě a působení mistra Jana Husa. Napsal prof. F. Mejsnar, autografoval prof. K. Bláha K —·40
2. Počátkové nauky v elektřině. Napsal Dr. Arnošt Dittrich. Autografoval K. Bláha . . . . „ —·40
3. Z českých tropů. Napsal J. F. Pecka. Autografoval K. Bláha . . . . „ —·40

Ve vydávání se pokračuje.

PERLIČKY LITERÁRNÍ.

Pořádá Dr. Jos. Pešek.

1. České pohádky. Napsal J. K. Erben, s předmluvou Dr. J. Peška. Grafická výzdoba J. Kysely K —·40
2. Večerní písně. Napsal Vítězslav Hálek . . . . „ —·40
3. Máj. Napsal Karel Hynek Mácha . . . . „ —·30
4. Křest sv. Vladimíra. Karel Havlíček Borovský . „
5. Kytice. Karel Jaromír Erben . . . . „

Ve vydávání se pokračuje.

Ant. Melichar, Jihlava.

TĚSNOPISNÁ KNIHOVNIČKA.

Řídí prof. J. Mejsnar.

1. O životě a působení mistra Jana Husa. Napsal prof. F. Mejsnar, autografoval prof. K. Bláha K —·40
2. Počátkové nauky v elektřině. Napsal Dr. Arnošt Dittrich. Autografoval K. Bláha . . . . „ —·40
3. Z českých tropů. Napsal J. F. Pecka. Autografoval K. Bláha . . . . „ —·40

Ve vydávání se pokračuje.

PERLIČKY LITERÁRNÍ.

Pořádá Dr. Jos. Pešek.

1. České pohádky. Napsal J. K. Erben, s předmluvou Dr. J. Peška. Grafická výzdoba J. Kysely K —·40
2. Večerní písně. Napsal Vítězslav Hálek . . . . „ —·40
3. Máj. Napsal Karel Hynek Mácha . . . . „ —·30
4. Křest sv. Vladimíra. Karel Havlíček Borovský . „
5. Kytice. Karel Jaromír Erben . . . . „

Ve vydávání se pokračuje.

PŘEHLED DĚJIN LITERATURY ČESKI OD POČÁTKU AŽ NA NAŠE ČASY.

Sestavil FR. MEJSNAR, professor Obch. akad

Autor práci svou zbudoval na výtěžcích derního bádání literárního a se zvláštní p gogickou dovedností dovedl způsob podání způsobiti účelům školským.

Způsob úpravy textu svědčí o logické centrovanosti a i o tom, že práce Mejsn prošla výhní skutečné učitelské praxe a nen chybnosti, že práce se dočká nových v

Cena K 4·40.

Kupon. **Jako premii** obdrží maji tohoto kuponu hořejší s Mejsnarův místo za K 4·40 pouze za K 2·60 (pošt o 30 h více). Při objednávce, kterou nutno učir jedině na tomto kuponu, musí býti zaslán obn současně pošt. poukázkou. Dobírkou se nezas

Jméno: ....

Zaměstnání: ....

Místo a pošta: ....